

NOTITIE

MOJO BV
ter attentie van [REDACTED]
Noordende 19-21
2611 KE Deft

DATUM: 11 februari 2020
ONS KENMERK: 19-1029/19.10290 [REDACTED]
UW KENMERK: opdrachtverlening dd. 28 november 2019
AUTEUR: [REDACTED]
PROJECTLEIDER: [REDACTED]
STATUS: versie 1.3
CONTROLE: [REDACTED]

Notitie quickscan beschermde soorten Down the Rabbit Hole te Ewijk

MOJO BV. is voornemens om op recreatieterrein De Groene Heuvels en omliggende gronden te Ewijk jaarlijks het evenement Down the Rabbit Hole te organiseren. Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 5 december 2019) en bronnenonderzoek de effecten van dit evenement op beschermde soorten beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Conclusie

Om effecten (en overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming) te voorkomen is het nodig dat de in deze natuurtoets genoemde maatregelen worden getroffen, de aanbevelingen worden uitgevoerd en dat het evenement (inclusief op- en afbouw) ecologisch wordt begeleid. De initiatiefnemer (MOJO) heeft aangegeven deze te kunnen en willen treffen c.q. uit te (laten) voeren. Hiermee wordt overtreding van de in de Wet natuurbescherming opgenomen (soorten)verboden voorkomen. Voorafgaand aan het evenement (inclusief voorbereidende werkzaamheden) zal – gelet op de zorgplicht – het gebied nogmaals door een ecooloog worden bezocht en deze zal zijn bevindingen schriftelijk vastleggen en – voor zover nodig – daarover rapporteren aan het bevoegd gezag.

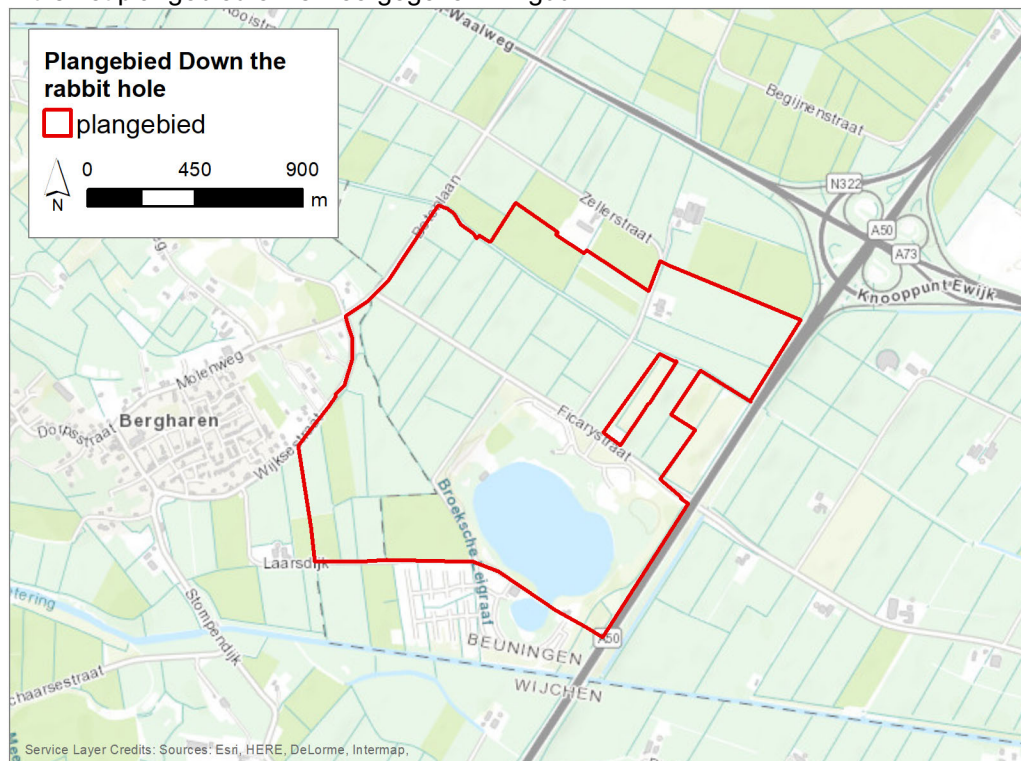
Toelichting

Evenemententerrein

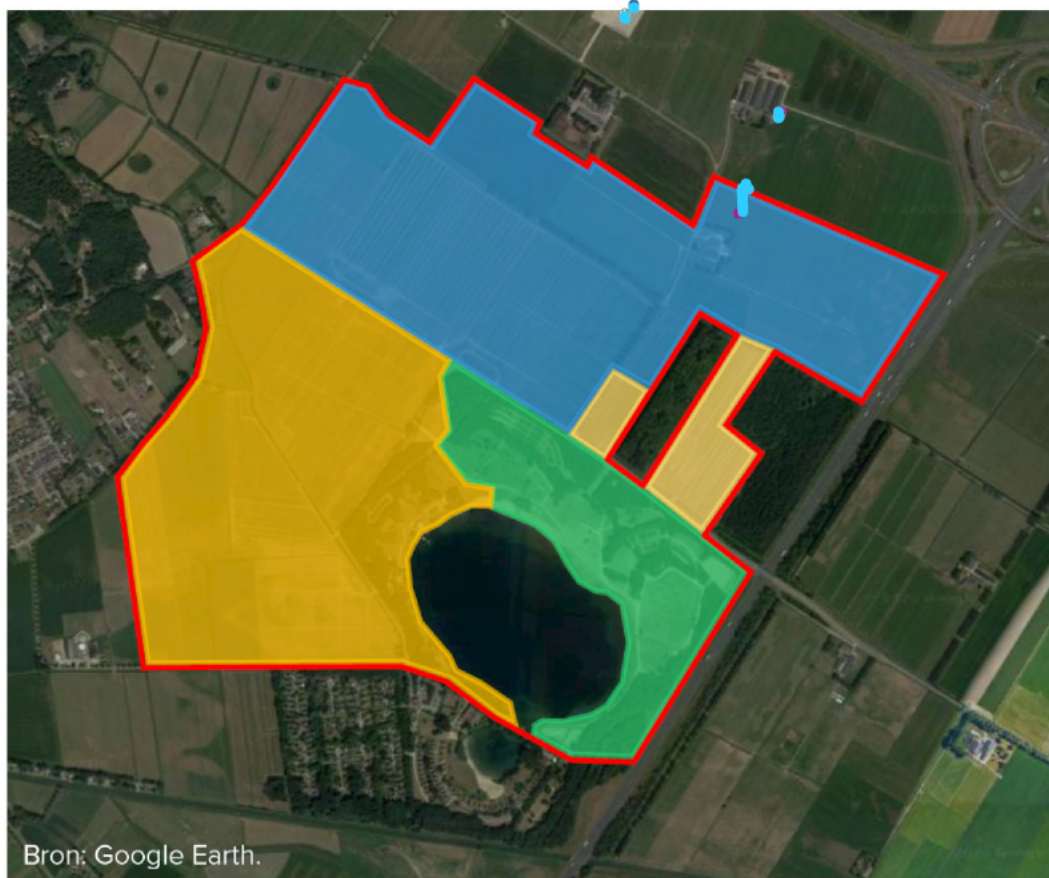
Het plangebied van het evenement ligt ten oosten van Bergharen in de provincie Gelderland. Het plangebied omvat het recreatieterrein De Groene Heuvels en de

agrarische graslandpercelen aan de noord- en noordwestelijke zijde van de zandwinplas. Dit is het plangebied en is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Plangebied en omgeving

Figuur 2 *Gebruik van verschillende onderdelen van het plangebied: blauw: parkeren geel: overnachten lichtgeel: meerdere functies ten behoeve van de productie groen: festivalterrein).*

Op het recreatieterrein De Groene heuvels bevinden zich terreinen met grazige vegetatie, struweel, verharding en bos / opgaande beplanting. Het evenement vindt, net als eerdere jaren, uitsluitend plaats op de open terreindelen met grazige vegetaties en verhardingen. De agrarische percelen binnen het plangebied worden gescheiden van elkaar door perceelsloten. De ontsluiting van de percelen verloopt via de Ficarystraat en de Betenlaan.

Evenement

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door MOJO.

Het evenement vindt jaarlijks plaats in het laatste weekend van juni of het eerste weekend van juli. In 2020 vindt het evenement plaats van 2 tot 6 juli. Inclusief opbouw en afbouw duurt het evenement van woensdag 17 juni t/m maandag 13 juli.

In de delen met beplanting, struweel en bos vinden geen activiteiten plaats. Door middel van bezielde hekken, linten en bebording worden delen met opgaande beplanting ontoegankelijk gemaakt voorafgaand aan het evenement.

De graslanden worden omstreeks eind juni gemaaid. Er worden per festivaldag maximaal 45.000 bezoekers verwacht.

In de graslandpercelen worden rijplaten neergelegd ten behoeve van de ontsluiting en er wordt tijdelijke verlichting aangebracht.

Verder is voorzien dat op de wegen rond het festival op elke kruising of T-splitsing tijdelijk een lichtmast geplaatst wordt.

- In de 14 dagen voorafgaand aan het evenement wordt bebording langs wegen en paden aangebracht en wordt het terrein aangekleed.
- Op 4 tot 5 podia zal versterkte muziek worden gespeeld. De energievoorziening vindt plaats door middel van generatoren. Verder zal het festivalterrein voorzien worden van eetgelegenheden en sanitaire voorzieningen. In figuur 2 is de terreinindeling weergegeven. De toegang tot de percelen verloopt uitsluitend via bestaande dammen en perceelontsluitingen.
- Het festivalterrein zal gedurende het evenement zelf 3 dagen intensief betreden worden. Daarnaast zal het in de avonduren verlicht worden en er zal versterkt geluid te horen zijn.
- Uitstralende effecten van het festival zijn geluid, licht en een hogere verkeersintensiteit.
- In de opbouw- en afbouwfase zullen diverse vrachtauto's, bestelwagens en personenauto's het terrein op- en afrijden met vrachten en circa 200-350 personen zullen aanwezig zijn om het terrein in te richten.
- Onderdeel van deze toetsing vormen de opbouw, de afbouw, toename in (vracht)verkeer, verlichting in het terrein, extra geluidsverstoring / geluidsoverlast als gevolg van drukte en muziek op het terrein voor, tijdens en na het evenement.

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het Beschermingsregime andere soorten heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de functie van het plangebied van beschermde soorten en de voorgenomen ingreep.

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd in december 2019. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud (tenzij anders vermeld). Daarnaast is

gebruik gemaakt van meerdere eerder gemaakte studies (broedende vogels, dassen) ten behoeve van het evenement.

Het plangebied is op 5 december 2019 bezocht met drie onderzoekers. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Mogelijke functie van het plangebied voor beschermde soorten

In de hierna opgenomen paragrafen zal nagegaan worden welke mogelijke functies het plangebied vervult voor beschermde soorten. In paragraaf 'Effecten van de ingreep' vindt de concrete effectbeoordeling plaats. Op het recreatieterrein staat één gebouw, paviljoen Het Buitenhuis. Dit gebouw is ongeschikt voor gebouwbewonende soorten (zoals vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen) vanwege het ontbreken van een pannendak, een spouwmuur en wegkruipopeningen in de gevels. Op basis van het ontbreken van dergelijke mogelijkheden wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten vogels en gebouwbewonende vleermuizen. Omdat geen effecten optreden op de sloten in het plangebied zijn deze niet besproken in onderhavige rapportage. De (mogelijke) betekenis van het plangebied voor overige planten en dieren is in deze notitie beschreven en beoordeeld.

Planten

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn twee waarnemingen van beschermde planten bekend. Het betreft knolspirea en grote bosaardbei (NDFF). Beide waarnemingen zijn gedaan op meer dan een kilometer afstand van het plangebied.

Uit het plangebied zelf zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Op grond van het veldbezoek is een inschatting verkregen van de aanwezige vegetatietypen. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het recreatieterrein De Groene Heuvels in potentie geschikte groeiplaatsen biedt aan de genoemde beschermde plantensoorten. Geschikte groeiplaatsen voor de knolspirea zijn de wat ruigere oevers (niet de oevers die intensief worden beheerd) van de zandwinplas. Deze terreindelen liggen op de grens van het plangebied of net daarbuiten. Deze potentiële groeiplaatsen liggen buiten gebied dat betreden als gevolg van het evenement. Geschikte groeiplaatsen voor de grote bosaardbei bevinden zich buiten het plangebied in de delen met opgaande beplanting (ten oosten van de zandwinplas).

Ongewervelden

Uit de ruime omgeving van het plangebied is één waarneming van een beschermde ongewervelde bekend; het betreft de grote vos (als vlinder). De waarneming is echter gedaan op ongeveer één km ten noordwesten van het plangebied. De grote vos is een zeldzame soort. De vlinders zijn erg mobiel; een waarneming van een vlinder is moeilijk te relateren aan zijn voortplantingsplaats. De grote vos heeft iep, zoete kers en diverse wilgensoorten als waardplant. Omdat deze soorten verspreid voorkomen in de beplanting binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten dat de grote vos zich voortplant binnen het plangebied.

Voor andere beschermde ongewervelden komen in het plangebied geen geschikte voortplantings- of verblijfplaatsen voor. Het voorkomen van andere beschermde ongewervelden dan de grote vos is uitgesloten.

Vissen

Uit de ruime omgeving (ten noordwesten van het plangebied) zijn enkele waarnemingen van de grote modderkruiper bekend. De waarnemingen zijn gedaan op minimaal 500 m afstand van het plangebied. De grote modderkruiper is een vrij zeldzame soort in delen van het rivierengebied. De soort heeft voorkeur voor verlandende wateren. Vaak zijn het waterpartijen die in verbinding met de rivieren hebben gestaan. De zandwinplas is niet geschikt voor de grote modderkruiper. Het voorkomen van de grote modderkruiper en andere beschermde vissen is uitgesloten.

Amfibieën

Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van gewone pad, kleine watersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, meerkikker bekend (NDFF). Dit zijn alle soorten van het 'Beschermingsregime andere soorten' waarvoor een vrijstelling geldt in de provincie Gelderland bij ruimtelijke ingrepen. Binnen het plangebied komt geschikt leefgebied voor deze algemeen voorkomende soorten amfibieën voor. De meerkikker en gewone pad kunnen de begroeide onderwatertaluds van de zandwinplas gebruiken voor de voortplanting. De bruine kikker en kleine watersalamander kunnen tot voortplanting komen in watervoerende sloten tussen de agrarische graslandpercelen. Een deel van de amfibieën zal overwinteren in muizengangen of onder pollen beplanting (landhabitat), een ander deel onder water (in de baggerlaag van de watergangen of plas). In de graslandpercelen zullen met name de oevers door amfibieën worden gebruikt om te foerageren in de nacht en schemering. Op het festivalterrein zullen vooral de oevers en de beplanting gebruikt worden als foerageergebied. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere beschermde amfibieënsoorten.

Reptielen

Uit de ruime omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde reptielen bekend (NDFF). Op grond van het ontbreken van waarnemingen en geschikt leefgebied is het voorkomen van beschermde reptielen uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de ruime omgeving van het festivalterrein zijn waarnemingen van aardmuis, bosmuis, bunzing, das, dwergmuis, dwergspitsmuis, eekhoorn, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en wezel bekend (NDFF, 2019).

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied voor de genoemde soorten en kan daarnaast ook (onderdeel van) leefgebied vormen voor bijvoorbeeld hermelijn, woelrat, rosse woelmuis, gewone bosspitsmuis.

Aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos zijn zoogdieren van het 'Beschermingsregime andere soorten' waarvoor een vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij

ruimtelijke ingrepen. Van de genoemde soorten zal alleen de veldmuis verblijfplaatsen op het terrein hebben. Tijdens het veldbezoek zijn gangen gezien in de grazige vegetaties. Op de graslandpercelen zijn diverse buizerds gezien. 2019 was opnieuw een jaar met een hoge muizenstand hetgeen ook aan het relatief grote aantal buizerds in het plangebied (en omgeving) is af te leiden.

Soorten zoals egel, konijn, ree, woelrat verblijven dieper in bosschages, onder stronken of in oeverbeplanting. Het festivalterrein vormt voor deze soorten hooguit foerageergebied (zonder wezenlijke betekenis) als onderdeel van een groter leefgebied.

Das, wezel, bunzing, hermelijn zijn soorten die in het plangebied voor (kunnen) komen en waarvoor geen vrijstelling geldt. Op het recreatieterrein komen dassen voor. De das heeft in de beplanting rondom de plas (binnen het plangebied) enkele burchten. In 2019 heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar de das en locaties van de burchten (Bolt, 2019a en b). De delen met beplanting rondom de zandwinplas zijn geschikt voor dassen om burchten te graven, omdat er reliëf is en de beplanting beschutting en foerageermogelijkheden biedt. De burcht nabij de ingang van het recreatieterrein was in 2019 in gebruik als kraamburcht. Tijdens het veldbezoek op 5 december zijn vier dassenburchten aangetroffen en daarnaast vluchtpijpen en graafsporen. Figuur 3 geeft een overzicht van de locaties waar dassenburchten aanwezig waren. De aangetroffen burchten komen vrij goed overeen met de burchten die in een eerdere inventarisatie zijn aangetroffen (Bolt, 2019). De burcht aan de ingang (oostelijke burcht) was in gebruik (getuige de recente graafsporen). Bij de andere burchten waren de graafsporen iets ouder (bedekt door recente bladval).

De terreinen rondom de zandwinplas bieden de das veel foerageermogelijkheden. Dassens leven van regenwormen, amfibieën, muizen, aas, vruchten, knollen, noten. In de beplanting en in grazige vegetaties zijn sporen gevonden van foeragerende dassen. Op die plekken zijn wissels gezien, paden waarlangs dassen veelvuldig lopen. Het is aannemelijk dat de dassen het recreatieterrein regelmatig verlaten en op omringende akkers en graslanden foerageren. Aan de zuidoostzijde van het recreatieterrein kunnen dassen onderlangs de A50 via een faunapassage. Ze hebben daarmee toegang tot een uitgestrekt foerageergebied met graslanden en akkers. Aan de wissel langs de watergang en aan sporen in de faunapassage (nagelkrassen) is te zien dat ze deze voorziening regelmatig gebruiken.

Voor de dassen in de burcht aan de noordzijde (bij de slagbomen van het recreatieterrein, liggen de agrarische graslandpercelen aan de overzijde van de Ficarystraat dichtbij. Op het moment dat deze burcht in gebruik is als kraamburcht zijn terreinen als foerageergebied dichtbij deze burcht van wezenlijke betekenis.

Verder is het mogelijk dat wezel, bunzing en hermelijn verblijfplaatsen hebben binnen het plangebied. Deze soorten gebruiken (muizen)gangen en holten onder stronken op verborgen en rustige plekken als verblijfplaats. Binnen een territorium hebben kleine marterachtigen vaak meerdere verblijfplaatsen (Bouwens, 2017).

De voedselbeschikbaarheid van het gebied is goed: dankzij de aanwezigheid van oevers, bos met ondergroei en graslandjes op kleigrond komen er muizen, amfibieën, insecten en vogels voor. Bovendien zijn in de terreindelen met beplanting veel schuilplekken en plekken met reliëf aanwezig waardoor het aannemelijk is dat kleine marterachtigen in het plangebied aanwezig zijn. De grazige vegetaties (waarop diverse functies van het

evenement plaatsvinden) zullen onderdeel (zonder wezenlijke betekenis) vormen van het leefgebied. In de Provincie Gelderland zijn kleine marterachtigen en de das niet vrijgesteld.

Figuur 3 Mestspoor das.

Figuur 4 Op het terrein aanwezige gekapte boom met holte.

Figuur 5 Boom met holten.

Vleermuizen

Uit de ruime omgeving zijn waarnemingen van gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis bekend. Uit het plangebied zelf is een waarneming van drie foeragerende watervleermuizen bekend en een foeragerende gewone dwergvleermuis. (NDFF, 2019).

Verblijfplaatsen

Voor gebouwbewonende vleermuizen biedt het plangebied geen verblijfplaatsen. Tijdens het veldwerk zijn enkele bomen op het recreatieterrein waargenomen met holten en spleten. Aan de gekapte bomen die opgestapeld op het terrein liggen is te zien dat een deel van de bomen holtes had. Als gevolg van de kap is het aantal bomen met holten nu ook afgenomen. Omdat het aantal bomen op het festivalterrein groot is en een deel van de bomen relatief oud is, kan niet uitgesloten dat incidenteel een geschikte verblijfplaats voorkomt (zie figuur 2).

Foerageergebied

Het plangebied vormt zonder twijfel onderdeel van foerageergebied van vleermuizen. Dit kunnen zowel boombewonende soorten zijn als dieren die elders verblijfplaatsen hebben. De afwisseling van beplanting (inheemse boomsoorten), bosranden, grazige vegetaties en oevers is voor diverse vleermuissoorten zeer geschikt om langs te foerageren vanwege de luwte die dergelijke structuren bieden en vanwege de grote aantallen insecten die voorkomen rondom de boomkronen. Het recreatieterrein kan van wezenlijke betekenis voor verblijfplaatsen in de omgeving zijn omdat de omgeving in tegenstelling tot het recreatieterrein weinig foerageermogelijkheden biedt: het omliggend agrarische gebied is zeer open en heeft een monotone vegetatie waarin weinig insecten tot ontwikkeling komen.

Vliegroutes

De beplanting op het recreatieterrein kunnen vleermuizen gebruiken als structurerend element in het landschap. De beplanting (met name de bosranden) biedt vleermuizen diverse mogelijkheden om het landschap te doorkruisen en voedsel te zoeken. Op diverse plekken zal de beplanting betekenis hebben als vliegroute van vleermuizen.

Vogels (inclusief soorten met een jaarrond beschermd nest)

Ten behoeve van het evenement hebben in de afgelopen jaren broedvogelinventarisaties plaatsgevonden. Daarbij zijn onder andere buizerdnesten aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek op 5 december 2019 zijn diverse nesten in de opgaande beplanting binnen het plangebied aangetroffen. Het betreft een havikshorst, twee buizerdnesten en diverse nesten van zwarte kraaien. Nesten van zwarte kraaien kunnen in volgende jaren in gebruik worden genomen door buizerd, boomvalk of ransuil. Ook zijn holten van grote bonte spechten waargenomen.

Tijdens het veldbezoek zijn diverse buizerds waargenomen binnen het plangebied. Een deel ervan zal overwinterende buizerds betreffen. In het voorjaar kunnen buizerds en andere soorten met een jaarrond beschermd nest zich vestigen op nieuwe plekken. Om locaties van de nesten die in 2020 in gebruik genomen te weten is het nodig om nader onderzoek naar deze nesten uit te voeren. In figuur 3 zijn de nesten weergegeven die aangetroffen zijn op 5 december 2019.

Daarnaast zijn nesten waargenomen van kleinere (algemeen voorkomende) vogels zoals van merel en houtduif. Deze nesten zijn niet ingetekend. Komende seizoen zullen uiteenlopende vogelsoorten zich opnieuw vestigen in het terrein omdat de beplanting geschikt broedbiotoop is voor algemeen voorkomende vogels.

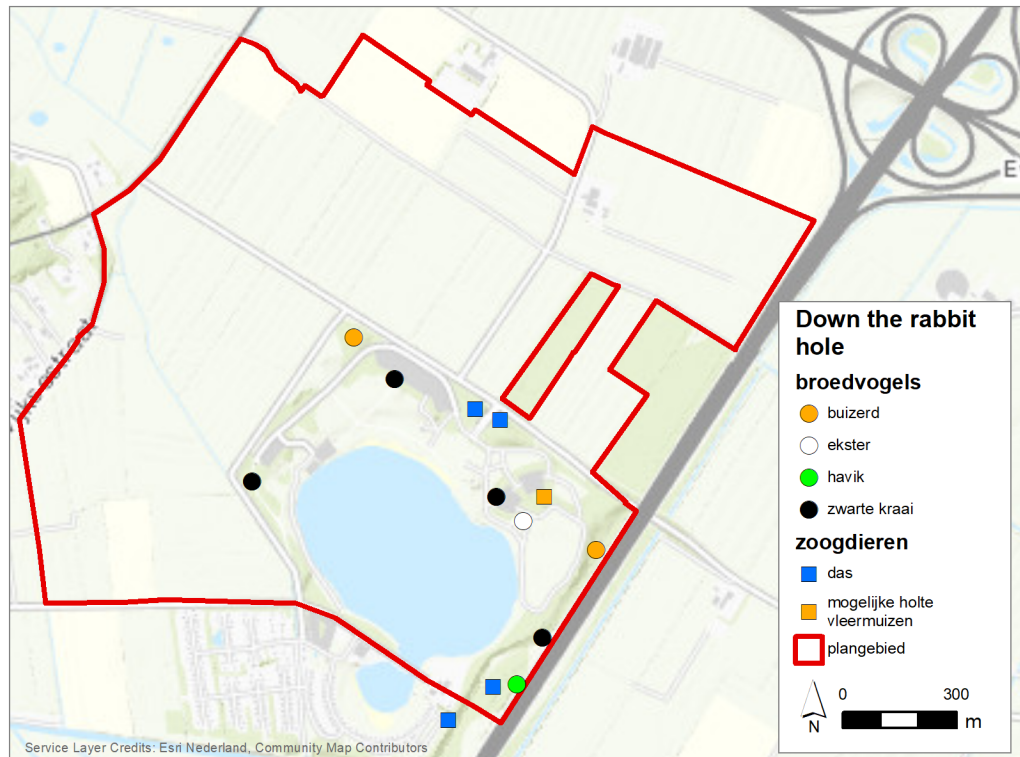
Weidevogels

De graslanden op het recreatieterrein worden niet gebruikt door weidevogels of andere grondbroedende soorten zoals graspieper of patrijs. Dagelijks worden vele honden uitgelaten op het recreatieterrein waardoor het gebied ongeschikt is voor soorten die op de grond broeden.

Het agrarisch grasland binnen het plangebied is extreem arm aan weidevogels. Zelfs minder kritische soorten als kievit broeden er niet (med. [REDACTED] op basis van gebiedskennis).

Watervogels

In de oevers waar riet en andere oevervegetatie groeit, kunnen watervogels zoals fuut, meerkoet en waterhoen tot broeden komen. Vanwege de loslopende en zwemmende honden zullen ze zich buiten het plangebied vestigen.

Figuur 6 Waarnemingen van burchten nesten en een holte dd. 5 december 2019.

Effecten van de ingreep

Planten

De knolorchis die mogelijk binnen de begrenzing van het plangebied voorkomt, groeit niet op de grazige vegetaties die betreden gaan worden. Er zijn geen effecten op beschermde planten te verwachten en overtreding van verbodsbepalingen is niet aan de orde.

Ongewervelden

Het evenement zal geen effecten hebben op mogelijk in het terrein voorkomende voortplantingsplaatsen van de grote vos. Indien de grote vos zich voortplant in het plangebied, dan zullen rupsen of eitjes zich in opgaande beplanting bevinden. Op dergelijke plekken vindt geen betreding of andere mogelijke effecten plaats. Het is uitgesloten dat effecten optreden op eventueel in het terrein aanwezige grote vossen.

Amfibieën

Op het moment dat het evenement plaatsvindt bevinden alleen de bastaardkikker en meerkikker zich nog in open (voortplantings)water. Overige soorten zijn klaar met de voortplanting en bevinden zich overdag in schuilplaatsen op land. In de schemering en nacht gaan die amfibieën in oevers en vegetatie op jacht naar insecten en ongewervelden.

Festivalterrein

Het evenement vindt zowel overdag als 's nachts plaats op de grazige vegetaties. De verlichting van het evenement is niet gericht op de beplanting. Omdat amfibieën in de beplanting en oevers foerageren (waar geen betreding en verlichting plaatsvindt) zijn

effecten op amfibieën uitgesloten. Van overtreding van verbodsbepalingen in de zin van de Wet natuurbescherming is geen sprake.

Agrarische graslandpercelen

Dieren die zich voortplanten in de agrarische perceelsloten foerageren in de oevers van de sloten. Doordat auto's worden geparkeerd op minimaal een meter van de oevers zijn effecten op amfibieën uit te sluiten. Van overtreding van verbodsbepalingen in de zin van de Wet natuurbescherming is geen sprake.

Grondgebonden zoogdieren

Vrijgestelde soorten

Als gevolg van het parkeren, kamperen en betreding kunnen verblijfplaatsen van de veldmuis verloren gaan. Voor de veldmuis heeft de Provincie Gelderland vrijstelling verleend.

Als gevolg van de verstoring die van het evenement uitgaat, kunnen dieren die in de beplanting verblijfplaatsen hebben (egel, bosmuis, woelrat) verstoring ondervinden in de schemering en nacht. Dit is de periode waarin ze normaal gesproken foerageren. Dieren die verblijfplaatsen hebben in de beplanting zullen aanvankelijk door de verlichting, betreding en het geluid in hun verblijfplaatsen blijven. Deze soorten zullen zich na verloop van tijd buiten hun verblijfplaats begeven om voedsel te vinden in de beschutting van de beplanting / begroeiing. De delen met beplanting hebben dermate grote oppervlakten, dat foerageren voor deze soorten mogelijk is met voldoende afstand tot de verstoringbronnen. Vanwege de voedselrijkdom van het plangebied en relatief grote oppervlakten robuuste beplanting die niet wordt betreden wordt, ondervinden deze dieren wel verstoring maar geen verstoring met wezenlijke effect. Omdat het evenement tijdelijk is, is de verstoring niet zodanig dat ze hun verblijfplaatsen definitief verlaten. Van overtreding van verbodsbepalingen in de zin van de Wet natuurbescherming is geen sprake.

Niet-vrijgestelde soorten

Das

Als gevolg van geluid- en lichtverstoring rondom burchten kunnen dassen gehinderd worden bij het foerageren. Dassen gaan normaal gesproken vanaf de schemering op zoek naar voedsel. Er zou sprake kunnen zijn van het benutten van een kleinere oppervlakte en een kortere periode om te foerageren indien te veel verstoring aanwezig is nabij een burcht. Omdat de burchten aan de zuidzijde van de plas ver van het evenement af liggen (circa 500 m), zal van wezenlijke verstoring van de dassen die hier verblijven geen sprake zijn. Dieren zullen het evenement kunnen horen, maar hun burchten niet verlaten vanwege verstoring. In eerdere jaren dat het evenement plaatsvond is dat immers ook niet gebeurd. Omdat het terreindeel ten zuiden van de plas voldoende voedsel biedt aan een aantal dassen (er komen zowel oevers, weides als terreinen met rijke ondergroei voor) zijn er geen knelpunten gedurende de 3 dagen dat het evenement plaats heeft. Bovendien hebben de dieren in dit deel van het terrein via de faunapassage onder de A50 toegang tot een groot foerageergebied ten oosten van de A50.

De dassen die in de burcht bij de ingang van het recreatieterrein verblijven ondervinden meer verstoring omdat deze burcht meer centraal op het terrein ligt.

De kraamperiode van dassen is december tot en met juni. Begin juli kunnen de jongen zelf hun voedsel zoeken en gaan de jongen hun eigen gang. Een deel van de jongen zal nieuwe burchten opzoeken. Het is van belang om te zijner tijd – voor aanvang van het evenement – te weten of de burcht bij de ingang van het terrein in gebruik is, en zo ja of er nog jongen in verblijven. Indien dassen ten tijde van het evenement gebruik maken van deze burcht, dienen mogelijkheden te worden gecreëerd voor deze dassen om zich in de schemering en nacht van en naar foerageergebied te begeven. Dit kan door onder andere schermen te plaatsen langs de beplanting waarin de burcht aanwezig is en geschikt foerageergebied ten noorden van de Ficarystraat beschikbaar te laten als foerageergebied. Het perceel met populieren ten noordoosten van de twee burchten bij de ingang (geen onderdeel van het plangebied) komt hiervoor in aanmerking.

Dassen zijn redelijk flexibel en kunnen gedurende het jaar een andere burcht in gebruik gaan nemen. Van belang is dat eventueel in de burchten aanwezige dassen de mogelijkheid blijven behouden om te foerageren.

Indien de initiatiefnemer de genoemde maatregelen treft, dan wordt daarmee overtreding van de in de Wet natuurbescherming opgenomen verboden voorkomen.

Kleine marterachtigen

Hermelijn, bunzing en wezel kunnen verblijfplaatsen hebben in het plangebied en als gevolg van het evenement verstoring ondervinden. De open delen van het plangebied zullen vanwege de betreding, licht- en geluidverstoring niet worden gebruikt. Vanwege de voedselrijkdom van het terrein kan worden aangenomen dat de delen met beplanting en ondergroei voldoende mogelijkheden tot foerageren bieden in de periode dat het evenement plaatsvindt. Effecten met wezenlijke betekenis ondervinden deze soorten niet. Overtreding van verbodsbepalingen is niet aan de orde.

Vleermuizen

Uit onderzoek (Janssen *et al.*, 2017) blijkt dat verstoring door geluid afkomstig van muziekevenementen niet leidt tot verstoring van vleermuizen. De sonargeluiden die vleermuizen gebruiken, hebben andere frequenties dan geluid van muziek waardoor verstoring van het foerageergedrag of sociaal gedrag van vleermuizen niet aan de orde is. Wel is het mogelijk dat als gevolg van verlichting vleermuizen verstoord worden. Dit kan het geval zijn indien verlichting direct op uitvliegopeningen van verblijfplaatsen schijnt. Vleermuizen kunnen in dat geval niet uitvliegen en ondervinden dan effecten (ze kunnen niet gaan foerageren). Om effecten te voorkomen dient voorkomen te worden dat verlichting direct op uitvliegopeningen van verblijfplaatsen schijnt. MOJO heeft aangegeven deze maatregelen te kunnen en willen treffen. Daarnaast zal sprake zijn van ecologische begeleiding door een deskundige ecooloog. Deze kan bij zowel opbouw als afbouw van het evenement, alsook gedurende het evenement aanwijzingen geven. MOJO zal ervoor zorgdragen dat deze aanwijzingen worden opgevolgd.

Verlichting kan het gebruik van vliegroutes beïnvloeden. Om te voorkomen dat vleermuizen belemmerd worden in het terreingebruik is het van belang het gebruik van verlichting langs bosranden te beperken. MOJO zal hiervoor zorgdragen. Indien de initiatiefnemer de

genoemde maatregelen treft, dan wordt daarmee overtreding van de in de Wet natuurbescherming opgenomen verboden voorkomen.

Vogels (inclusief soorten met een jaarrond beschermd nest)

Het evenement kan ertoe leiden dat nesten van vogelsoorten die in gebruik zijn verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Ook is het mogelijk dat effecten optreden op soorten met een jaarrond beschermd nest.

Om effecten te voorkomen dienen preventieve maatregelen te worden genomen. Dit houdt onder meer in dat bij de delen van het terrein met potenties voor broedende vogels voorzorgsmaatregelen worden genomen om verstoring met wezenlijke invloed te voorkomen. Een voorbeeld daarvan is het afzetten van oevers en bosschages met linten of hekken om betreding te voorkomen. Daarnaast dient onderstaande randvoorwaarde (toepassen ecologische begeleiding) te worden opgevolgd.

Preventieve maatregelen om de graslanden vrij te houden van weidevogels zijn niet nodig omdat deze soorten er niet broeden.

Beoordeling Wet natuurbescherming

- Opzettelijke beschadiging of vernieling van verblijfplaatsen (zoals burchten) van dassen en kleine marterachtigen dient te worden voorkomen (zie randvoorwaarde hieronder). Het vernietigen of aantasten van verblijfplaatsen van deze soorten is een overtreding van de Wnb artikel 3.10 lid 1 b. Met de voorgestelde maatregelen wordt overtreding van dit verbod voorkomen.
- Voor het vernietigen van nesten die in gebruik zijn en het verstoren van in gebruik zijnde nesten van vogels zodanig dat broedsels mislukken is geen ontheffing mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen (zie randvoorwaarde hieronder).
- Het vernietigen of aantasten van verblijfplaatsen van vleermuizen is een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 1 en 4. Rust- of verblijfplaatsen gaan niet verloren als gevolg van het evenement omdat geen bomen worden gekapt. Verstoring van verblijfplaatsen is evenmin aan de orde omdat MOJO maatregelen treft om te voorkomen dat rust- of verblijfplaatsen worden verstoord.

Randvoorwaarde

Toepassing van ecologische begeleiding vormt de randvoorwaarde voor uitvoering van het evenement. Omdat het terrein in de bestaande situatie in gebruik is als recreatiegebied, er dagelijks vele honden uitgelaten (en losgelaten worden) en jaarlijks een groot evenement plaatsvindt, is de bestaande verstoring in het terrein relatief hoog. Dieren die zich in het terrein gevestigd hebben, komen er ondanks deze verstoring voor. Op grond van dat uitgangspunt wordt op voorhand ingeschat dat het mogelijk is het evenement opnieuw plaats te laten vinden op voorwaarde dat het evenement ecologisch begeleid wordt.

Uitgangspunt voor ecologische begeleiding is onderhavige natuurtoets. Voorafgaand aan het evenement is – gelet op de wettelijke zorgplicht – een inventarisatie naar jaarrond beschermde nesten en opvallende nesten nodig door een deskundig ecooloog. De voor de

specifieke soorten benoemde leemten in kennis worden aangevuld en op basis van gebiedskennis (natuurtoets) en kennis van (mogelijke) effecten van evenementen en op basis van actuele bevindingen wordt nagegaan hoe schadelijke effecten van evenementen kunnen worden voorkomen. Hiervan wordt verslag gelegd, zodat eenieder zich kan vergewissen van de werkwijze ten aanzien van zorgvuldig handelen.

Voorwaarde voor de ecologische begeleiding is dat de organisator bereid is alle voorgestelde wijzigingen van de ecooloog op te volgen. Een dergelijke werkwijze garandeert het zorgvuldig handelen en voorkomt overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van de op het terrein aanwezige beschermde soorten. De verslaglegging van de inventarisatie wordt in een logboek bijgehouden en tussentijds meermalen geactualiseerd.

Ecologische begeleiding biedt een eenduidige handelwijze waarmee een evenement in de Groene Heuvels zonder overtreding van verbodsbepalingen kan worden doorlopen. Het evalueren van de gevolgde werkwijze vormt onderdeel van de ecologische begeleiding zodat inzicht ontstaat in de effectiviteit van de aanpak en eventuele verbeterpunten voor de volgende editie.

De ecologische begeleiding omvat de volgende aspecten:

- Dassen die de burcht(en) bij de ingang gebruiken ruimte en gelegenheid bieden om het populierenperceel aan de noordzijde van de Ficarystraat te bereiken tijdens het evenement.
- Effecten op mogelijke vliegroutes van vleermuizen voorkomen door middel van aanpassing van de verlichting.
- Voordat het evenement (inclusief voorbereidende werkzaamheden) plaatsvindt, bezoekt een ecooloog het terrein opnieuw (vanuit het zorgvuldig handelen) en zal hij zijn bevindingen schriftelijk vastleggen. Dit is de laatste controleronde voorafgaand aan het evenement.
- Nader onderzoek naar aanwezigheid jaarrond beschermde nesten voorjaar 2020 (buiszard, sperwer, havik en mogelijk nieuwe soorten zoals boomvalk). Nader onderzoek naar opvallende / zichtbare nesten van overige soorten als zwarte kraai, houtduif, spechten, watervogels. Ten behoeve van deze nesten zullen maatregelen worden gegeven om verstoring te voorkomen. Deze nesten dienen tijdens en na het evenement gemonitord te worden zodat nagegaan kan worden in hoeverre het evenement verstoring is geweest en de genomen maatregelen afdoende hebben gefunctioneerd.
- Invulling geven aan het Zorgvuldig handelen:
 - Bij de laatste controleronde voorafgaand aan het evenement door de ter zake kundige van Bureau Waardenburg is ook het aanspreekpunt ecologie van Down the Rabbit Hole aanwezig. Tijdens deze ronde vindt uitwisseling van informatie plaats en zowel alle aangetroffen gevoelige locaties worden langsgelopen als de getroffen maatregelen worden besproken.
 - De laatste controleronde vormt tevens de basis voor de een dag later te houden 'toolboxmeeting' met het productieteam van Down the Rabbit Hole. In die bijeenkomst instrueert het aanspreekpunt ecologie alle medewerkers

(nogmaals) over het zorgvuldig handelen voor, tijdens en na het evenement. In de toolboxmeeting komen de volgende zaken aan bod:

- terreincontroles door de medewerkers productie voor, tijdens en na het evenement; juiste handelswijze met aangetroffen amfibieën, zoogdieren of vogels;

- juiste handelswijze bij situaties die niet zijn doorgesproken. Hiervoor geldt dat de medewerker productie direct contact opneemt met het aanspreekpunt ecologie. Hij neemt telefonisch contact op met de ter zake kundige van Bureau Waardenburg om de verdere handelswijze te bepalen.

Literatuur

- Bo t, N., 2019. Not t e aanvu end ve donderzoek naar de das n recreat egeb ed Groene Heuve s te Ew jk. Crex eco og sch adv es, Amsterdam.
- Bo t, N., 2019. Nader onderzoek naar aanwezighe d van de das op de ocat e Down the Rabb t Ho e te Bergharen. Crex eco og sch adv es, Amsterdam.
- Janssen R, R. De broek & T. Mo enaar, 2017. V eermu zen op de Lonnekerberg mede n re at e tot het A rforce Fest va . Mon tor ng en ana yse van het gedrag van de pass eve u steraars gewone grootoorv eermu s, va e v eermu s en Bechste ns v eermu s. B onet Natuuronderzoek, Ste n. 2017 — 2. 53 pg nc b jagen.
- Kr jgsve d, K.L., R.R. Sm ts & J. van der W nden, 2008. Verstor ngsgevoe ghe d van voge s. Update teratuu rstud e naar de react es van voge s op recreat e. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Cu emborg.
- Bouwens, S. 2017. Handre k ng k e ne marters n re at e tot soortbescherm ng. Prov nc e Noord-Brabant, 's Hertogenbosch.
- Tauw, 2014. Broedvoge onderzoek Down the Rabb t Ho e. Kenmerk R001-1224443A1H-hve-V02-NL.
- Tauw, 2015. Natuurtoets en mon tor ng broedvoge s Down the Rabb t Ho e 2015. Toets ng aan de F ora- en faunawet en de EHS. Kenmerk R001-1230030ERT-km -V01-NL
- Tauw, 2017. Natuurtoets Down the Rabb t Ho e 2017. Toets ng aan de Wet natuurbescherm ng. R001- 1247756KES-ssc-V01-NL.
- Tauw, 2018. Broedvoge mon tor ng Down The Rabb t Ho e 2018. Kenmerk NO01-1263576ERT-V01-nda-NL.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met [REDACTED]

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv

[REDACTED]

[REDACTED]

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor schade, of schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / MOJO BV

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Nets uit dit rapport mag worden vervoerd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl